30 BLIŻEJ BRUKSELI

E-MAGAZYN PRZEDSTAWICIELSTWA MAŁOPOLSKI W BRUKSELI

Horyzont Europa

MAŁOPOLSKA

Horyzont Europa

Słowo wstępne 3
Witold KOZŁOWSKI, Marszałek Województwa Małopolskiego

Horyzont Europa – nowy impuls dla badań i innowacji w Europie 5
Jean-Eric PAQUET, Dyrektor Generalny, Dyrekcja ds. Badań i Innowacji, Komisja Europejska

Szansa na wsparcie innowatorów – Horyzont Europa 15
Magdalena BEM-ANDRZEJEWSKA, Dyrektor Działu Krajowego Punktu Kontaktowego, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Europejska Polityka Badań i Innowacji – wzrost znaczenia wymiaru regionalnego 22
Pirita LINDHOLM, Dyrektor ERRIN, Europejska Sieć Regionów na rzecz Badań i Innowacji

Nowa Europejska Przestrzeń Badawcza: szanse i wyzwania dla krajów wideningowych 28
Ivana DIDAK, Starsza Specjalistka ds. Polityki, Guild of European Research-Intensive Universitie

Partnerstwa europejskie – otwarte drzwi do europejskiego świata badań i innowacji 33
Ewa KOCIŃSKA-LANGE, Dyrektor Biura NCBR w Brukseli – Business & Science Poland

MAŁOPOLSKA PODBIJA BRUKSELĘ
Skłodowska-Curie na Horyzoncie 37
Elżbieta SZTORC-SZCZĄBER, Aleksandra GRYC, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Questio Iuris 43

Szanowni Państwo! Drodzy Czytelnicy!

Witold KOZŁOWSKI
Marszałek Województwa Małopolskiego

Serdecznie zapraszam do zapoznania się z kolejnym wydaniem e-magazynu *Bliżej Brukseli*. Najnowszy numer poświęcony jest kluczowemu unijnemu programowi finansowania badań naukowych i innowacji o nazwie Horyzont Europa na lata 2021-2027.

Nowy program Horyzont Europa będzie się opierał na osiągnięciach i sukcesach poprzedniego programu w dziedzinie badań naukowych i innowacji (Horyzont 2020) i zagwarantuje utrzymanie przez Unię Europejską w tej dziedzinie czołowej pozycji na świecie.

Horyzont Europa to największy z dotychczasowych i najbardziej ambitny w historii program w zakresie badań naukowych i innowacji. Budżet programu na lata 2021-2027 wynosi 95,5 mld euro, co stanowi wzrost o 30% w stosunku do poprzedniego Horyzont 2020. Program stanowi ogromną szansę na dalszy rozwój polskiej i małopolskiej nauki, innowacyjności, a tym samym także gospodarki. To także szansa, abyśmy stali się częścią globalnego łańcucha wymiany doświadczeń i innowacji, które są odpowiedzią na aktualne wyzwania społeczno-gospodarcze Polski i całej Europy. Co więcej, ten unijny program w zakresie badań będzie nadal wspierać przełomowe odkrycia naukowe, aby przyspieszyć odbudowę po COVID-19 oraz ułatwić zieloną i cyfrową transformację Unii Europejskiej. Podstawową zaletą programu Horyzont Europa jest realizacja projektów w międzyregionalnych konsorcjach międzynarodowych.

Jest to zatem okazja do nawiązania stałej współpracy z partnerami z zagranicy i uzyskania przewagi konkurencyjnej dzięki zaangażowaniu w najbardziej innowacyjne inicjatywy w Europie. Tu z pomocą mogą przyjść międzynarodowe sieci współpracy, których członkiem jest województwo małopolskie. Przykładem może być ERRIN – Europejska Sieć Współpracy Regionów w zakresie Badań i Innowacji czy Inicjatywa Awangarda.

Chciałbym podkreślić, że Małopolska już teraz jest jednym z najbardziej innowacyjnych regionów w Polsce. Osiągnęliśmy to dzięki kreatywności, pomysłowości i realizacji wielu nowatorskich pomysłów, za którymi stoją małopolskie firmy, instytucje i uczelnie. Jako samorząd województwa małopolskiego nieustannie podejmujemy działania, które przybliżają nas do europejskiej czołówki innowacyjnych regionów. Pomagają nam w tym także Fundusze Europejskie, z których z sukcesem korzystamy. Opisana w niniejszym numerze „Małopolska Noc Naukowców", jest doskonałym tego przykładem. Mam nadzieję, że publikacja ta przybliży Państwu możliwości, jakie oferuje program Horyzont Europa, a także zainspiruje do realizacji nowych projektów, czego bardzo serdecznie życzę.

Zapraszam do lektury!

Witold KOZŁOWSKI
Marszałek
Województwa
Małopolskiego

Horyzont Europa – nowy impuls dla badań i innowacji w Europie

Jean-Eric PAQUET
Dyrektor Generalny, Dyrekcja ds. Badań i Innowacji, Komisja Europejska

Został mianowany dyrektorem generalnym Dyrekcji Generalnej ds. Badań Naukowych i Innowacji w dniu 1 kwietnia 2018 r. Jego zaangażowanie w politykę badań naukowych UE rozpoczęło się jednak już 2002 r., gdy pełnił funkcję zastępcy szefa gabinetu Philippe'a Busquina, ówczesnego Komisarza ds. Badań Naukowych i Rozwoju. Jean-Eric rozpoczął karierę zawodową w Komisji Europejskiej w 1993 r. Od tego czasu przyczynił się do kształtowania polityki UE w szeregu dziedzin, w których odpowiadał za istotne przełomy, a szczególnie w Dyrekcji Generalnej ds. Transportu, gdzie kierował rozwojem polityki transeuropejskiej sieci transportowej oraz był odpowiedzialny za europejską politykę infrastruktury transportowej i strategie inwestycyjne, jednolity europejski obszar kolejowy, śródlądowe drogi wodne i politykę portową. Zdobył również istotne doświadczenie na poziomie międzynarodowym w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia. Jego obowiązki służbowe obejmowały takie kraje jak: Albanię, Bośnię i Hercegowinę, Serbię, Kosowo, Czarnogórę i Byłą Jugosłowiańską Republikę Macedonii. W latach 2004-2007 był również ambasadorem UE w Islamskiej Republice Mauretańskiej. W 2015 r. został mianowany zastępcą Sekretarza Generalnego Komisji Europejskiej ds. Lepszego Stanowienia Prawa i Koordynacji Polityki. W ramach realizowanych zadań przykłada największą wagę do współtworzenia i wprowadzania zmian systemowych do procesu decyzyjnego. Jest przekonany, że obywatele powinni zostać silniej włączeni w kształtowanie programów polityki publicznej.

Europa rozpoczyna transformację zmierzającą do neutralności klimatycznej i cyfrowego przywództwa w dobie odbudowy po pandemii koronawirusa – tak widocznej potrzeby rozwoju innowacji jeszcze nigdy nie było.

Horyzont Europa – Program Unii Europejskiej (UE) w zakresie badań i innowacji został zaprojektowany w celu przyspieszenia ekologicznej i cyfrowej transformacji Europy, poprawy umiejętności odbudowy oraz tak, aby zagwarantować jego inkluzyjność, czyli umożliwić uczestnictwo w nim i osiąganie korzyści wszystkim zainteresowanym stronom. Jest to jak dotąd najbardziej ambitny program badań i innowacji na świecie. Jego budżet na lata 2021-2027 wynosi 95,5 mld euro[1]. Wartość programu obejmuje dodatkowe środki w wysokości 5,4 mld euro pozyskane z programu NextGenerationEU w celu wspierania odbudowy oraz budowania odporności UE na przyszłe kryzysy. Rozwój innowacji i nauki w Europie wymaga zwiększenia wysiłków, po to aby stworzyć zintegrowany i właściwie połączony europejski ekosystem innowacji.

Horyzont Europa

Trzy filary programu Horyzont Europa dotyczą pełnego cyklu badań i innowacji, począwszy od laboratorium aż po komercjalizację. Program stanowi wsparcie dla nauki, stawia czoła globalnym wyzwaniom, zapewnia konkurencyjność europejskiego przemysłu oraz rozwija innowacyjność. W celu osiągniecia powyższych celów, zadaniem programu Horyzont Europa jest zmaksymalizowanie wpływu unijnych inwestycji na badania i innowacje oraz osiągnięcie maksymalnych korzyści w zakresie nauki, gospodarki i społeczeństwa. Horyzont Europa oznacza zmianę paradygmatu projektowania programów UE

[1] W cenach bieżących.

w zakresie badań i innowacji poprzez przejście z orientacji na działania do orientacji na wywieranie wpływu. Tego rodzaju rozwiązanie pozwala na realizację działań zgodnie ze wspólnie uzgodnionymi priorytetami. Pierwszy program roboczy dla programu Horyzont Europa został przyjęty na początku czerwca 2021 r. – zapewniono w nim 14,7 miliardów euro na inwestycje w badania i innowacje na okres 2021-2022. Z puli dostępnych środków, kwota 5,8 miliarda euro została przeznaczona na osiągnięcie celów neutralności klimatycznej i Europejskiego Zielonego Ładu, 4 miliardy euro na rozwój podstawowych technologii cyfrowych, a 1,9 miliarda euro pomoże naprawić bezpośrednie szkody gospodarcze i społeczne spowodowane pandemią koronawirusa.

Łączenie badań z innowacją

Pośród 2600 polskich uczestników programu Horyzont 2020, 400 podmiotów uczestniczyło w działaniach w ramach programu Maria Skłodowska Curie. Jest to zatem ten program, z którego najchętniej korzystały polskie podmioty.
Polscy interesariusze są również zaangażowani w kluczowe projekty dotyczące transformacji cyfrowej i ekologicznej:

- W zakresie technologii cyfrowych, NARODOWE CENTRUM NAUKI uczestniczy w kluczowym projekcie współpracy w ramach programu Horyzont 2020 w zakresie wspierania międzynarodowych partnerstw na rzecz wzmocnienia obecności Europy w technologiach kwantowych[2].
- Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN z Krakowa włączył się w ogólnoeuropejski projekt współpracy[3], którego celem jest teoretyczne i empiryczne zrozumienie przekrojowych zagadnień powiązanych z obszarem nauk społecznych i humanistycznych (społeczno-ekonomicznych, społeczno-technicznych, społeczno-ekologicznych, społeczno-kulturowych, społeczno-politycznych i społeczno-psychologicznych oraz związanych z płcią) w ramach programu „Zielonej Transformacji" realizowanego w europejskich regionach węglowych i regionach o wysokiej emisji dwutlenku węgla.

[2] https://cordis.europa.eu/project/id/952223
[3] https://entrancesproject.eu/consortium/

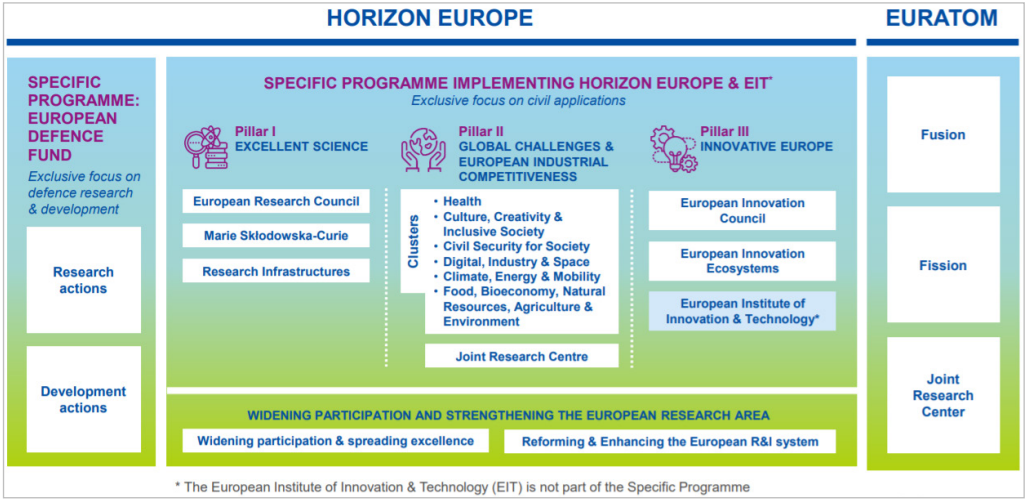

Przykłady powyższe pokazują wartość dodaną ponadnarodowych badań i innowacji realizowanych na pograniczu wiedzy i technologii. Komisja Europejska jest przekonana, że w ramach programu Horyzont Europa polscy liderzy nauki i innowacji przyczynią się do wzmocnienia udziału Polski w Europejskiej Radzie ds. Badań Naukowych i Europejskiej Radzie ds. Innowacji.

Należy także zwrócić uwagę, że pomimo faktu, iż program Horyzont Europa stanowić będzie istotne narzędzie prowadzące Europę w kierunku ekologicznej i cyfrowej przyszłości, z wykorzystaniem europejskich mocnych stron, Europa stoi również w obliczu ważnych wyzwań, które do tej pory ograniczały osiągane przez nią wyniki w zakresie innowacji. Można śmiało stwierdzić, że Europa może poszczycić się badaniami oraz przemysłem na światowym poziomie – jednak wciąż istnieje potrzeba przełożenia tych wyników na zrealizowane innowacje i przedsiębiorczość. Europejskie Zestawienie Poziomu Innowacyjności 2021 (European Innovation Scoreboard 2021) pokazuje przewagę kilku międzynarodowych interesariuszy nad Europą. Co do zasady, europejskie otoczenie biznesowe cechuje się większą niechęcią do podejmowania ryzyka oraz mniej sprzyja innowacjom. W rezultacie, wiele firm rozpoczynających działalność w Europie, przenosi się i rozwija za granicą. Dane zaprezentowane w Zestawieniu pokazują, że w latach 2014-2021 w UE odnotowano poprawę wyników w zakresie innowacji o 12,5%, jednakże poprawa ta

nie jest równomiernie rozłożona na wszystkie państwa członkowskie i regiony. Wskazuje to na utrzymującą się rozbieżność w zakresie innowacji pomiędzy oraz wewnątrz państw członkowskich. Zagraża ona wewnętrznej spójności oraz naszej zdolności do konkurowania na arenie światowej. Zmniejszenie przepaści w zakresie innowacji w Europie i wspieranie silniejszego europejskiego ekosystemu innowacji będzie zatem stanowiło klucz do uwolnienia potencjału innowacyjnego Europy.

Horyzont Europa stanie się istotnym narzędziem do przezwyciężenia rozbieżności w innowacjach poprzez pełne zaangażowanie potencjału europejskich naukowców oraz innowatorów. Program przyczyni się do zmniejszenia luki w zakresie badań i innowacji, wzmocni Europejską Przestrzeń Badawczą poprzez realizację działań na rzecz krajów o niższych wynikach w zakresie badań i innowacji, przyczyni się do powstania centrów doskonałości oraz poprawi zdolność krajów do nawiązywania współpracy. Alokacja środków na ten cel wynosi 3,3% budżetu programu, co stanowi wartość znacznie wyższą w porównaniu z Horyzontem 2020, poprzednim programem UE w zakresie badań i innowacji (2014-2020). Udział podmiotów przemysłowych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw w działalności klastrów jest kluczowy dla wzmocnienia odbudowy Polski. W ramach programu Horyzont 2020, w projektach współpracy w zakresie badań i innowacji najaktywniej uczestniczyli polscy przedstawiciele sektora energii, transportu i bezpieczeństwa. W ramach programu Horyzont Europa, nowi interesariusze będą także mieć możliwość skorzystania z dofinansowania na swoje projekty.

Należy zauważyć, że województwo małopolskie poczyniło znaczne postępy w obszarze badań i innowacji. Według Regionalnego Zestawienia Poziomu Innowacyjności 2021 (Regional Innovation Scoreboard 2021) województwo małopolskie zostało ocenione na poziomie „Moderate Innovator" (umiarkowany innowator). Ponadto w ramach zestawienia stwierdzono, że wyniki województwa w zakresie innowacji wzrosły o 25,5% od 2014 r.

W 2019 roku Polska otrzymała również trzy granty Teaming – jeden z nich wspiera inicjatywę Sano[4], z siedzibą w Krakowie, w ramach której utworzono Centrum poświęcone nowym metodom w diagnostyce obliczeniowej i terapii spersonalizowanej. Sano będzie ośrodkiem wielostronnego partnerstwa pomiędzy przemysłem, klinikami i pacjentami oraz służyć będzie jako źródło innowacji ukierunkowanych na transformację zdrowotną w Europie. Dzięki silnej bazie akademickiej, inteligentnym specjalizacjom Małopolski i napływowi produkcji high-tech, Kraków stanowi doskonałe miejsce dla Centrum, oferując Sano możliwości i zdolności do realizacji zaplanowanej wizji.

Misje

W maju 1961 roku, stawiając sobie za cel wysłanie człowieka na Księżyc i sprowadzenie go bezpiecznie na Ziemię przed końcem dekady, Prezydent Kennedy wyznaczył cel, który aktywował wyobraźnię wszystkich obywateli, energię naukowców, innowatorów, wykraczając daleko poza sektory przemysłu i gospodarki, które miały przyczynić się do realizacji tego marzenia. Misje UE zainspirowane zostały śmiałymi przedsięwzięciami transformacyjnymi, takimi jak program Apollo, a ich celem jest połączenie nauki, obywateli i polityki.

Dyskusje prowadzone z Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi i obywatelami Europy pozwoliły na sformułowanie pięciu misji Europy:

1. **Przystosowanie się do zmian klimatu**:
   podjęcie współpracy z 200 społecznościami w Europie w celu wymiany informacji oraz najlepszych praktyk oraz stworzenie 100 przykładowych projektów w zakresie budowania odporności na zmiany klimatyczne, które mogą stanowić modele do powielania i dalszego skalowania. Władze lokalne będą przyjmować plan zarządzania ryzykiem klimatycznym, a regiony i społeczności lokalne będą miały dostęp do ulepszonych systemów ostrzegania oraz profili ryzyka klimatycznego.

[4] https://sano.science/

2. **Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe**:
   zaproponowano kilka elementów priorytetowych: redukcja zanieczyszczeń oceanów, dekarbonizacja wody, neutralność węglowa rybołówstwa i przemysłu stoczniowego. Do 2030 roku zaplanowano powstanie Europejskiej Agencji ds. Hydrosfery. Ponadto zaplanowano również działania kulturalne i sportowe mające na celu zwiększanie świadomości mieszkańców w tym obszarze.
3. **Nowotwory**:
   ten obszar misji zmierza do zwalczania nowotworów na wszystkich etapach – począwszy od prewencji aż do udzielania wsparcia osobom wyleczonym, włączając w to opiekę paliatywną. Obejmuje ona wszystkie grupy wiekowe i wszystkie rodzaje nowotworów. Celem nadrzędnym jest uratowanie ponad 3 milionów ludzkich istnień do 2030 roku. Istotna część działań będzie poświęcona zmniejszeniu nierówności w dostępie do terapii leczenia nowotworów na poziomie europejskim. Zaproponowano również utworzenie wspólnej europejskiej platformy na rzecz walki z nowotworami, jak również inne inicjatywy poświęcone identyfikacji genetycznych czynników ryzyka, technikom badań przesiewowych i małoinwazyjnych zabiegów chirurgicznych.
4. **Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta**:
   celem jest wsparcie i promowanie 100 „przykładowych" miast europejskich zmierzających do osiągnięcia neutralności węglowej do 2030 roku. Wyznaczony termin jest bardziej ambitny niż termin przyjęty dla Europejskiego Zielonego Ładu (który przewidziano na 2050 rok). Założenia te będzie można osiągnąć poprzez wdrażanie nowych form zarządzania partycypacyjnego, nowych modeli gospodarczych i finansowych, zintegrowanego planowania miejskiego i zarządzania innowacjami. Realizacja tej misji będzie obejmować podpisanie umów Climate City Contracts.

5. **Zdrowa gleba i żywność**:
   celem misji jest zapewnienie czystości 75% gleb w każdym państwie członkowskim UE do 2030 r. Realizacja założeń obejmuje przeciwdziałanie szeregowi negatywnych skutków związanych z działalnością człowieka (sztuczne użyźnianie gleby, stosowanie nawozów itp.), które przyczyniają się do zanieczyszczenia, degradacji i erozji gleb. W ramach wymienionych kluczowych inicjatyw rozważa się możliwość uruchomienia nowego programu badawczo-rozwojowego poświęconego badaniu gleb, jak również stworzenie sieci innowacyjnych laboratoriów (living labs) ściśle angażujących społeczeństwo obywatelskie oraz zachęcenie każdego państwa członkowskiego do wdrożenia programu kontroli gleb.

Przedmiotowe misje zostały wyznaczone w ściśle określony sposób, zmierzają do realizacji celów w określonym czasie oraz stanowią odpowiedź na oczekiwania obywateli Europy do stworzenia bardziej zielonego, zdrowego świata. Realizacja założonych misji wymaga mobilizacji działań w zakresie badań, innowacji oraz podejmowania kroków na poziomie europejskim, narodowym i lokalnym.

Celem misji UE jest dostarczenie konkretnych, transformacyjnych i systemowych odpowiedzi na najpilniejsze wyzwania UE w oparciu o jasne cele, założenia i harmonogramy. Pierwsze misje UE będą dostarczać rozwiązania w pięciu wybranych obszarach. Pilnie potrzebujemy ambitnych odpowiedzi na powyższe wyzwania, które opierać się będą na mobilizacji wszystkich europejskich zasobów i podmiotów we wszystkich sektorach. Misje wyrażone w programie ramowym UE na rzecz badań i innowacji Horyzont Europa, będą zmierzały do realizacji wyznaczonych zadań poprzez formułowanie szeroko zakrojonych celów, które zaangażują podmioty znacznie wykraczające poza zakres zwykłych interesariuszy.

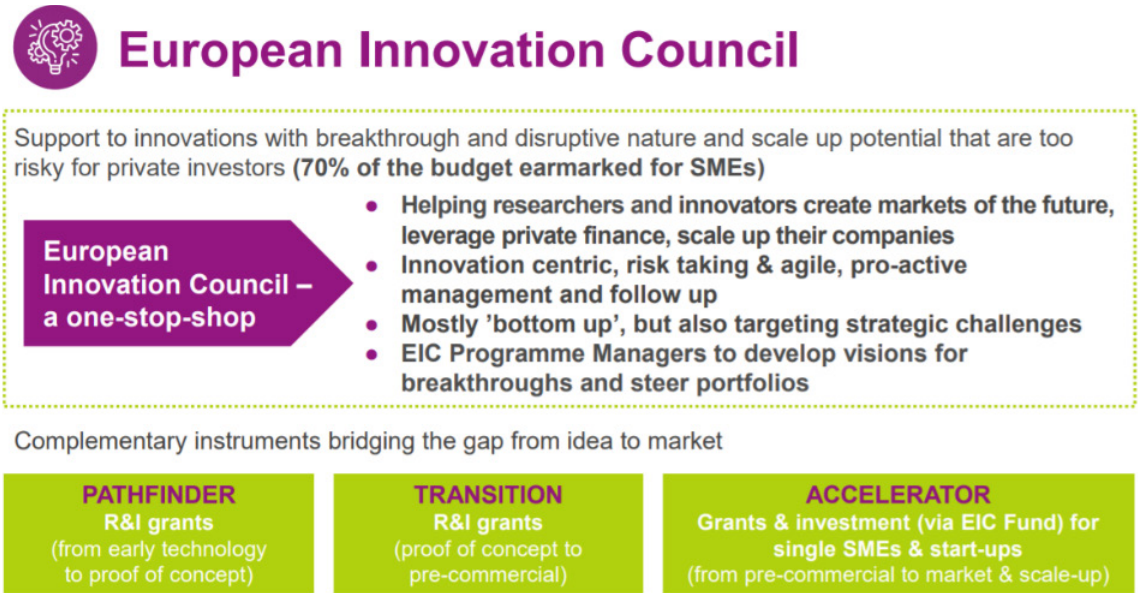

Nowy impuls dla innowacji

Ponadto, Horyzont Europa będzie stanowił koło napędowe dla przyszłych innowacji: Filar III „Innowacyjna Europa" obejmuje współpracę Europejskiej Rady Innowacji (European Innovation Council), Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii z nowym komponentem „Europejskie Ekosystemy Innowacji", które zmierzają do wsparcia innowacyjnych start-upów i MŚP oraz do budowy dobrze skomunikowanego europejskiego krajobrazu innowacji. Łączny budżet wyniesie 13,6 mld euro[5].
W samym Krakowie, cieszącym się doskonale rozwiniętą branżą start-upową, dofinansowanie z Europejskiej Rady Innowacji otrzymało dotychczas 13 projektów.

[5] W cenach bieżących oraz ze środków uzupełniający programu NextGeneration.

Przedstawione instrumenty będą stanowiły doskonały początek, lecz wymagane będą dalsze działania zmierzające do ustanowienia wiodącej roli Europy jako lidera innowacji. Jesteśmy świadkami gwałtownej zmiany w charakterze innowacji. Przełomowe rozwiązania pojawiają się we wszystkich dziedzinach, start-upy pełnią rolę kluczowych podmiotów w tym procesie. Fala innowacji opartych na tzw. deep tech (przełomowych technologiach) i nowych połączeniach wiedzy naukowej i technologii stawiają wyzwania przed organami regulacyjnymi oraz decydentami.

Innowacje w coraz większym stopniu pochodzą również z innych źródeł niż naukowcy i badacze – od przedsiębiorców, użytkowników końcowych, obywateli, studentów czy też są wypracowane w ramach modeli współpracy typu quadruple-helix (poczwórna helixa). Połączenie wszystkich zaangażowanych interesariuszy ma teraz większe znaczenie niż kiedykolwiek wcześniej, a nowe europejskie podejście do innowacji jest niestety spóźnione. Niezbędne jest zatem wspieranie europejskiego systemu innowacji we wszystkich regionach i krajach, a także umożliwienie interesariuszom działania w sposób elastyczny, skuteczny i oparty na współpracy, z wykorzystaniem silnych stron oraz różnorodności krajowych, regionalnych oraz lokalnych ekosystemów. Jest to jedyny sposób, aby zapewnić więcej przełomowych innowacji „made in Europe", odzwierciedlających nasze wartości i ambicje.

Szansa na wsparcie innowatorów – Horyzont Europa

Magdalena BEM-ANDRZEJEWSKA
Dyrektor Działu Krajowego Punktu Kontaktowego, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Od listopada 2020 r. Dyrektor Działu Krajowego Punktu Kontaktowego będącego w strukturach Narodowego Centrum Badań, doświadczenie zawodowe zdobywała w administracji rządowej, pełniąc przez kilkanaście lat funkcje kierownicze w obszarze współpracy międzynarodowej, integracji europejskiej i komunikacji. Przedstawicielka RP w licznych gremiach międzynarodowych w obszarze szkolnictwa wyższego, badań i innowacji.

Granty na przełomowe badania naukowe, pomoc przedsiębiorcom w wejściu z produktem na rynek, dostęp do najnowszej infrastruktury badawczej – to tylko niektóre z szerokiego wachlarza możliwości, jakie stwarza dla nauki i biznesu program Horyzont Europa. W ubieganiu się o granty z programu pomaga zainteresowanym w Polsce Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Horyzont Europa to największy w historii Program Ramowy Unii Europejskiej na rzecz badań i innowacji dla naukowców i przedsiębiorców, ale też dla samorządów czy organizacji pozarządowych. Budżet programu to ponad 95 mld euro na lata 2021-2027 na nowatorskie badania i rozwiązania. W ramach tej puli środków Komisja Europejska ogłasza konkursy wpisujące się w trzy filary programu oraz działania horyzontalne. Bogactwo tematów jest duże. Warto więc nakreślić, jakie obszary mieszczą się w poszczególnych filarach i do jakich grup wnioskodawców są skierowane.

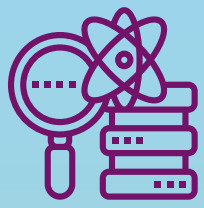

Pillar 1
EXCELLENT SCIENCE

Filar I: Doskonała baza naukowa

Pierwszy filar programu Horyzont Europa „Doskonała baza naukowa" ma na celu wzmocnienie jakości bazy naukowej oraz podniesienie konkurencyjności badań naukowych i innowacji Unii Europejskiej w skali globalnej. Składa się z następujących elementów: Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ang. European Research Council – ERC), Działania Marii Skłodowskiej-Curie (MSCA) oraz Infrastruktura badawcza. Na projekty realizowane w ramach tej części Horyzontu Europa przewidziano ponad 25 mld euro. ERC wspiera twórcze i nowatorskie pomysły badawcze we wszystkich dziedzinach wiedzy. Wysoko cenione są projekty interdyscyplinarne, o wysokim stopniu ryzyka naukowego, prowadzące do ważnych odkryć i przełomowych wyników.

Z kolei program MSCA – Marie Skłodowska-Curie Actions wspiera naukowców będących na różnych etapach kariery zawodowej, finansując prace badawcze oraz szkolenia prowadzone w Europie i krajach pozaeuropejskich. Jednocześnie umożliwia instytucjom zatrudnianie badaczy i udział ich pracowników w międzynarodowych projektach badawczo-szkoleniowych.
Infrastruktura badawcza to różnego typu laboratoria, obserwatoria, banki danych, specjalistyczne archiwa, biblioteki lub zbiory, statki i samoloty badawcze, a także infrastruktura informatyczna (e-infrastruktura). Projekty finansowane z Horyzontu Europa mają służyć rozwojowi i jak najlepszemu wykorzystaniu tych zasobów w Europie, m.in. budowie nowych infrastruktur o ogólnoeuropejskim znaczeniu, służących wszystkim dziedzinom nauki i techniki.

Wzmocnieniu potencjału naukowego i badawczego UE poświęcony jest też pakiet WIDERA. Integruje on dwa obszary związane z poszerzaniem uczestnictwa (Widening) oraz wzmacnianiem Europejskiej Przestrzeni Badawczej (ERA). Część Widening dedykowana jest Centrom Doskonałości z krajów o niskim uczestnictwie w Programach Ramowych. Poprzez sieciowanie z doskonałymi partnerami Centra mają okazję na wzmocnienie swojego potencjału naukowego. Pakiet obejmuje szereg instrumentów m.in.: Teaming for Excellence, Twinning, ERA Chair czy COST, które cieszą się dużą popularnością wśród polskich uczelni i jednostek badawczych. Budżet w tym zakresie to ponad 3 mld euro.

Filar II: Wyzwania globalne i europejska konkurencyjność przemysłowa

Ponad połowa budżetu programu Horyzont Europa (czyli ponad 50 mld euro) przeznaczona jest na finansowanie projektów mających na celu rozwiązywanie określonych problemów w zakresie zdrowia, bezpieczeństwa, transportu, cyfryzacji, zmian klimatu, energetyki, rolnictwa i wielu innych tematów realnie wpływających na życie zarówno w Europie, jak i na świecie. Tematy konkursów proponowane przez Komisję Europejską połączone są w określone grupy zwane klastrami.

Projekty w ramach wszystkich obszarów tematycznych, oprócz radzenia sobie z kluczowymi wyzwaniami, mają wspierać współpracę międzynarodową, a zatem mają być realizowane w konsorcjach łączących partnerów z różnych krajów. Szczególnie dobrze w polskich warunkach przygotowane są do tego typu współpracy instytucje naukowe.

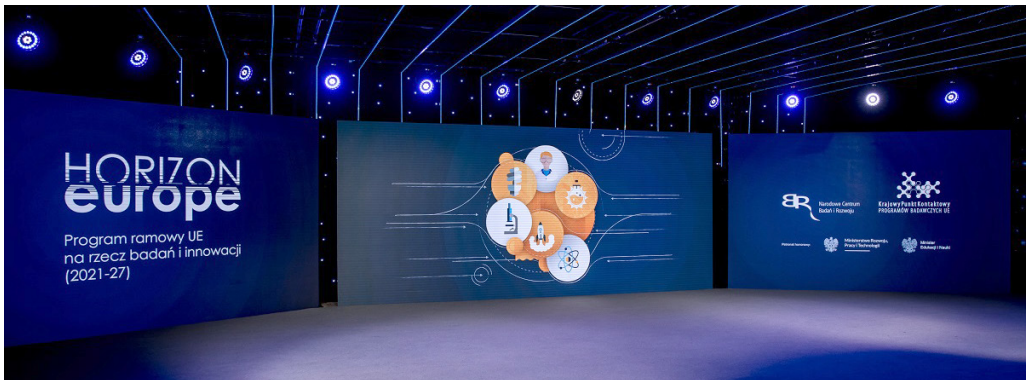

Naukowcy, dzięki udziałowi w konferencjach międzynarodowych, publikacjom w zagranicznych czasopismach, różnego typu wymianom i szkoleniom mają często dobrze ugruntowaną pozycję na forum europejskim i kontakty z wieloma instytucjami poza granicami Polski. Tego typu kontakty w naturalny sposób mogą przeradzać się we współpracę w projektach programu Horyzont Europa. Są one znakomitą bazą do budowania konsorcjów i wspólnego wnioskowania o fundusze na badania i innowacje.

Wśród polskich beneficjentów programu Horyzont 2020, poprzednika Horyzontu Europa, największą grupę stanowiły instytucje naukowe, zarówno uczelnie, jak i instytuty badawcze. A zatem Horyzont Europa to dla tych wszystkich jednostek okazja do kontynuowania dobrej passy i sięgania po nowe fundusze na badania i innowacje realizowane w międzynarodowych zespołach. Finansowanie dla jednostek naukowych pokrywa 100 % kosztów kwalifikowanych, a więc nie jest konieczne angażowanie wkładu własnego. Jednocześnie jest to duża szansa dla polskiej nauki na uczestnictwo w projektach z najlepszymi partnerami z innych krajów europejskich (i nie tylko).

Oczywiście jednostki naukowe to nie jedyne instytucje mogące być członkami konsorcjów badawczych podejmujących wskazane przez Komisję Europejską w klastrach problemy i wyzwania (zdrowie; kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne; bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna: klimat, energia, mobilność; żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko).

Zakres tematyczny jest tak duży, że każda instytucja znajdzie coś interesującego dla siebie. Do udziału zachęcana jest także administracja publiczna, samorządy, organizacje pozarządowe, małe i duże przedsiębiorstwa. Te wszystkie podmioty mogą brać udział w konkursach ogłaszanych w ramach drugiego filaru.

Sukcesy w programach ramowych odnosiły do tej pory polskie samorządy. Polskie miasta aplikowały z sukcesem o udział w projektach, które mogą rozwiązywać problemy ich mieszkańców – poprawiać jakość klimatu w mieście, dostarczać zielone rozwiązania, ulepszać rozwiązania transportowe czy zwiększać efektywność energetyczną budynków. Innowacje w takich dziedzinach są wciąż możliwe i polskie miasta mogą dalej być miejscami wdrożeń nowych pomysłów, testowania rozwiązań czy umożliwiać mieszkańcom aktywny udział w projektowaniu przyszłościowych rozwiązań. Zwracamy tu uwagę na tzw. misje – nowy typ akcji w ramach Horyzontu Europa. Misje UE to zbiory działań mających na celu rozwiązywanie głównych wyzwań społecznych naszych czasów, takich jak walka z rakiem, przystosowanie się do zmiany klimatu, ochrona oceanów, życie w bardziej ekologicznych miastach oraz zapewnienie zdrowej gleby i żywności. Konkursy dotyczące misji rozpoczną się w 2022 r.

Filar III: Innowacyjna Europa

Program Horyzont Europa ma bezprecedensową ofertę dla przedsiębiorstw ze wszystkich branż i na każdym etapie: od start-upów, przez małe i średnie przedsiębiorstwa, po duże dojrzałe technologicznie firmy. W ramach filaru „Innowacyjna Europa" stwarza on przedsiębiorcom

szansę współpracy z zagranicznymi partnerami oraz możliwość wejścia na rynki zagraniczne. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się o granty, ale także korzystać z wielu z instrumentów wspierających rozwój ich firm czy wprowadzenie na rynek nowych produktów. Te instrumenty to na przykład specjalny fundusz inwestycyjny dla małych i średnich firm, które ze względu na ryzyko związane z wprowadzeniem na rynek nowego rozwiązania nie mogą znaleźć funduszy na dalszy rozwój czy profesjonalna pomoc w stworzeniu biznesplanu. Przedsiębiorcy mają też szasnę na współpracę z najlepszymi zespołami profesjonalistów i naukowców świata (możliwe jest np. zaproszenie naukowca z zagranicy, jeśli firma potrzebuje takiego wsparcia przy opracowywaniu nowatorskiego rozwiązania) i pozyskanie znacznych funduszy na projekty badawczo-rozwojowe, których efektem będzie komercjalizacja innowacyjnych rozwiązań.

Horyzont Europa daje też przedsiębiorcom możliwość korzystania z najlepszej europejskiej infrastruktury badawczej, która może być przydatna w realizacji projektu. Nowym instrumentem są inicjatywy wspierające firmy i start-upy zarządzane przez kobiety. Na rozwój tych firm są przeznaczone granty w programie, a ich liderki mogą skorzystać z oferty mentoringu.

W samym tylko trzecim filarze programu na granty dla firm przewidziano 13 mld euro. Oprócz tego przedsiębiorcy mogą uczestniczyć w projektach realizowanych w klastrach w ramach wspomnianego drugiego filaru: „Wyzwania globalne i europejska konkurencyjność przemysłowa".

Wsparcie NCBR w konkurencji o granty z Horyzontu Europa

Bogactwo możliwości, jakie oferuje program, wymaga profesjonalnego objaśnienia i wsparcia przy przygotowaniu aplikacji. Komisja Europejska ogłasza bowiem konkursy poprzez specjalnie przygotowany do tego portal „Funding & Tender Opportunities"[1].

[1] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home

O granty w programie trzeba się ubiegać w międzynarodowym środowisku, w wymagającym trybie konkursowym. Konkurencja jest więc duża. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju aktywnie wspiera polskie jednostki naukowe, firmy, samorządy i wszystkich zainteresowanych w procesie aplikowania. W Narodowym Centrum Badań i Rozwoju działa od jesieni 2020 r. Krajowy Punkt Kontaktowy do programu Horyzont Europa (KPK). Dodatkowo działania KPK wspomagać będzie od 2022 r. sieć sześciu Horyzontalnych Punktów Kontaktowych.

KPK prowadzi tematyczny serwis internetowy, informuje o konkursach, organizuje dni informacyjne, seminaria, konferencje, przygotowuje analizy statystyczne, publikacje i biuletyny. KPK proponuje także usługi konsultacyjne oraz bezpośrednie doradztwo w zakresie przygotowania wniosków i wsparcie na różnych etapach realizacji projektów. Pomoc ekspertów KPK jest bezpłatna. Posiadają oni wiedzę zarówno z zakresu programów sektorowych, jak i budowy konsorcjów, prowadzenia negocjacji, przygotowania wniosków projektowych, lobbingu, koordynacji i rozliczeń formalno-finansowych projektów. KPK świadczy również wsparcie w przypadku rozwiązywania problemów prawnych, dotyczących własności intelektualnej, pozyskania kredytów i uczestnictwa w dedykowanych programach rozwoju technologii bazujących na partnerstwie publiczno-prywatnym.

Warto wiedzieć, że eksperci KPK to osoby mianowane przez Komisję Europejską i sprawujące funkcję tzw. National Contact Points do wyznaczonych obszarów Horyzontu Europa. Ich zadaniem jest przede wszystkim pomoc zainteresowanym w uczestnictwie w programie. Funkcja ta gwarantuje im też dostęp do aktualnej wiedzy bezpośrednio z Komisji Europejskiej oraz udział w pracach nad założeniami i zasadami inicjatyw podejmowanych w ramach Horyzontu Europa. Eksperci KPK są więc najwłaściwszymi osobami do kontaktu w sprawach Horyzontu Europa. Czekamy na Państwa zgłoszenia!

Więcej informacji na stronie www.kpk.gov.pl, a także poprzez kpk@ncbr.gov.pl

Europejska Polityka Badań i Innowacji – wzrost znaczenia wymiaru regionalnego

Pirita LINDHOLM
Dyrektor ERRIN, Europejska Sieć Regionów na rzecz Badań i Innowacji

Dyrektor ERRIN od września 2017 roku. ERRIN to dynamiczna sieć zbudowana w oparciu o system członkowski, której celem jest udzielanie wsparcia na rzecz regionalnych i lokalnych interesariuszy w rozwoju ich ekosystemów badań i innowacji. Pirita jest członkinią zgromadzenia przy Radzie Misji w sprawie neutralności klimatycznej i inteligentnych miast oraz zwolenniczką polityki zorientowanej na realizację misji. Posiada 20-letnie doświadczenie w pracy w europejskich organizacjach reprezentujących miasta i regiony. Przed przejściem do ERRIN kierowała brukselskim biurem Climate Alliance (2007-2017), gdzie wraz z prowadzonym przez siebie zespołem pracowała nad polityką europejską oraz projektami i inicjatywami, takimi jak Porozumienie Burmistrzów. W latach 2013-2016 pełniła funkcję eksperta w Grupie Doradczej Komisji Europejskiej ds. Energii H2020 (Advisory Group on Energy, AGE), aktywnie przyczyniając się do rozwoju agendy badań i innowacji w dziedzinie energii.

Rok 2021 wyznaczył początek nowych ram finansowych UE, niosących za sobą nowe programy, instrumenty i inicjatywy. Kwestie dotyczące położenia geograficznego zostały silniej zaznaczone dzięki kilku programom i instrumentom, które opracowano na bazie idei ekosystemu, która wymaga zaangażowania wielu interesariuszy.
Europejskie Działania na Rzecz Ekosystemów Innowacji (program Horyzont Europa), Międzyregionalne Inwestycje w Innowacje (EFRR) i Huby Innowacji Cyfrowych (program Cyfrowa Europa) stanowią przykłady takich działań.

Horyzont Europa

ERRIN zmierza do wzmocnienia wymiaru regionalnego i lokalnego w zakresie badań i innowacji UE. Horyzont Europa (HE) jest kluczowym programem dla społeczności ERRIN, a polityczne zadania sieci[1] skupiły się zarówno wokół programu, jak i wokół jego różnych elementów, takich jak np. misje UE.

Polityka badań i innowacji przyjęta w programie Horyzont Europa została oparta na podejściu misyjnym, przynoszącym korzyści w zakresie rozwiązywania codziennych problemów mieszkańców. Oddolny charakter misji, elastyczność i wyraźne zaangażowanie obywateli to oczekiwany dodatek do programu Horyzont Europa. ERRIN aktywnie uczestniczył we wprowadzaniu perspektywy regionalnej i lokalnej[2] przez cały proces przygotowania programu, począwszy od Raportu Mazzucato[3] z 2018, zawierającego rekomendacje dla Komisji Europejskiej w zakresie wdrożenia w nowej perspektywie finansowej podejścia zorientowanego na misje, do wyboru pięciu obszarów misji[4], planowanych do realizacji w ramach HE i publikację raportów okresowych w lecie 2020 roku. Bada także możliwości tworzone przez misje dla regionów i miast.

Cztery z pięciu proponowanych obszarów misji mają wyraźny wymiar związany z miejscem. Dla przykładu, Misja „Miasta" zawiera propozycję zawarcia umów Climate City Contracts, które mają na celu połączenie kluczowych interesariuszy w mieście wraz z przedstawicielami władz na różnych szczeblach – wszystkie podmioty będą dążyć do neutralności klimatycznej do 2030 roku. Misja „Starfish" obejmuje propozycję wdrożenia miejscowych działań zmierzających do realizacji pięciu kluczowych celów związanych z oceanami i wodą.

[1] https://errin.eu/RI-Policy
[2] https://errin.eu/RI-Policy/missions
[3] https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mazzucato_report_2018.pdf
[4] https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

Są to wyraźne przykłady tego, jak polityka UE w zakresie badań i innowacji zmierza w kierunku dalszych rozwiązań oddolnych. Wskazują one również dlaczego misje Horyzontu Europa są tak istotne dla członków ERRIN.

Horyzont Europa ma również na celu uproszczenie krajobrazu Partnerstw Europejskich i wprowadzenie podejścia bardziej strategicznego, spójnego i ukierunkowanego na wywierany wpływ – mniejsza liczba partnerstw o zwiększonym wpływie. Obecnie, w fazie rozwoju znajduje się 49 partnerstw. Do kluczowych zasad partnerstwa należy wspieranie nadrzędnych celów politycznych na poziomie UE, takich jak transformacja ekologiczna i cyfrowa. Wszystkie partnerstwa będą musiały spełniać podobne cele, które obejmują strategiczne ukierunkowanie, wyznaczanie wspólnej orientacji poprzez Strategiczne Agendy Badań i Innowacji (Strategic Research and Innovation Agendas, SRIA) oraz zapewnić długoterminowe zaangażowanie i zasoby. ERRIN wzywał lokalnych i regionalnych interesariuszy do większego zaangażowania w Partnerstwa Europejskie i ich struktury zarządzania. Jest to istotne dla tworzenia synergii z programami regionalnymi, zapewnienia lepszego powiązania z potrzebami i wyzwaniami społecznymi oraz zwiększenia wpływu partnerstw.

Koordynacja pomiędzy agendami badań i innowacji na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, jak również pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym jest niezbędna do dalszego zwiększenia wpływu inwestycji i efektywnego wykorzystania funduszy w ramach programu Horyzont Europa. Z tego powodu należy zachęcać do budowania faktycznej synergii, współpracy i koordynacji między Partnerstwami Europejskimi i Partnerstwami Inteligentnych Specjalizacji w oparciu o regionalne strategie innowacji. Jest to szczególnie interesujące w dziedzinach, w których poruszane są te same lub podobne tematy, jak np. zielony wodór lub baterie.

Rozwój i wspieranie realizacji projektów

Jednym z kluczowych priorytetów ERRIN w 2021 roku było pełne wykorzystanie nowych możliwości dla regionów i regionalnych ekosystemów innowacji w aktualnym okresie finansowania.

Po wdrożeniu wewnętrznego procesu przystępowania ERRIN do projektów, Sekretariat sieci przyjął niezwykle aktywną rolę wspierania możliwości realizacji projektów w 13 Grupach Roboczych ERRIN. Dzięki temu, w 2020 roku powstało ponad 20 propozycji projektów we współpracy z ponad 200 interesariuszami, wywodzącymi się spośród członków ERRIN. Pięć z przedłożonych wniosków zostało zatwierdzonych do finansowania, a ich realizacja rozpoczęła się na początku 2021 roku, co świadczy zarówno o ważnej pracy grup roboczych ERRIN, jak i o zaangażowaniu poszczególnych członków ERRIN. Obecnie kilka nowych ułatwień dotyczących realizacji projektów wdrażanych jest w ramach Grup Roboczych, które także na bieżąco analizują ogłoszenia o naborach projektów w ramach programu Horyzont Europa, by następnie przedstawiać je członkom ERRIN.

NASZE MISJE

- Wprowadzenie podejścia ukierunkowanego na obszar do polityki UE w zakresie badań i innowacji
- Nawiązywanie kontaktów i wspieranie zaangażowania UE pomiędzy regionami członkowskimi, instytucjami UE i innymi partnerami
- Zwiększenie możliwości projektowych dla członków
- Wprowadzenie interesów regionalnych do polityki badań i innowacji

Ramy polityki – Odnowiona Europejska Przestrzeń Badawcza

Wreszcie, Europejska Przestrzeń Badawcza (EPB) (European Research Area, ERA) daje możliwość zdefiniowania nowych ram politycznych dla badań i innowacji, wzmocnionych trwającymi pracami nad Europejską Przestrzenią Edukacyjną (EPB) (European Education Area, EEA). Poziomy regionalny i lokalny odgrywają znacznie większą rolę w komunikacie Komisji Europejskiej dotyczącym Nowej Europejskiej Przestrzeni Badawczej na Rzecz Badań Naukowych i Innowacji[5]. Podkreśla on znaczenie spójności i komplementarności przy ustalaniu priorytetów w zakresie badań i innowacji na wszystkich poziomach zarządzania, jak również promowanie synergii pomiędzy politykami i stosowanymi instrumentami.

ERRIN, jako organizacja interesariuszy, nadal uczestniczy w Forum na rzecz Transformacji ERA Forum for Transition[6] w celu wsparcia rozwoju nowego Paktu na rzecz badań i innowacji w Europie. ERRIN podkreśla trzy kluczowe zasady[7] zmierzające do wzmocnienia oraz podniesienia skuteczności EPB: rozszerzenie zakresu EPB poprzez wyraźne włączenie innowacji; włączenie do ram politycznych podejścia opartego na ekosystemie badań i innowacji w danym miejscu; oraz zastosowanie prawdziwie wielopoziomowego modelu zarządzania, w którym uwzględnia się poziom regionalny i lokalny.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=EN

[6] https://ec.europa.eu/info/news/commission-launches-new-era-forum-transition--2021-feb-08_en

[7] https://errin.eu/RI-Policy/european-research-area

ERRIN (European Regions Research and Innovation Network) – Europejska Sieć Regionów na rzecz Badań i Innowacji jest platformą z siedzibą w Brukseli, która skupia około 120 organizacji regionalnych z ponad 20 krajów europejskich. ERRIN ma na celu wzmocnienie regionalnego i lokalnego wymiaru w polityce i programach UE w zakresie badań i innowacji. ERRIN wspiera członków w celu zwiększenia ich regionalnych i lokalnych zdolności badawczych i innowacyjnych oraz dalszego rozwoju ich ekosystemów badawczych i innowacyjnych.
Członkowie ERRIN współpracują przede wszystkim w ramach 13 Grup Roboczych (GR), obejmujących zarówno obszary tematyczne, jak i nadrzędne zagadnienia polityczne. Grupy Robocze opierają się na priorytetach członków oraz na aktualnych możliwościach finansowania. Posiedzenia Grup są sercem działalności ERRIN, ponieważ tam właśnie członkowie spotykają się regularnie, aby wymieniać się informacjami, prezentować regionalne przykłady, budować nowe partnerstwa, rozwijać wspólne projekty, nawiązywać kontakty i realizować wiele innych działań.

Więcej informacji na stronie https://errin.eu/, a także poprzez info@errin.eu

Nowa Europejska Przestrzeń Badawcza: szanse i wyzwania dla krajów wideningowych

Ivana DIDAK
Starsza Specjalistka ds. Polityki,
Guild of European Research-Intensive Universities

Guild of European Research-Intensive Universities – sieć uniwersytetów z siedzibą w Brukseli odpowiada za politykę edukacyjną, w tym program Erasmus+ i Uniwersytety Europejskie. W dziedzinie polityki w zakresie badań i innowacji, Ivana Didak zajmuje się obszarem Upowszechniania Doskonałości i Widening. Wcześniej pracowała w Chorwackiej Narodowej Agencji Programu Erasmus+, gdzie odpowiadała za kwestie mobilności w ramach programu Erasmus+ z krajami spoza UE. Studiowała na KU Leuven i posiada tytuł magistra w dziedzinie polityki i polityki europejskiej. Uzyskała także tytuł magistra nauk politycznych na Uniwersytecie w Zagrzebiu.

W ramach Nowej Europejskiej Przestrzeni Badawczej (EPB) (European Research Area, ERA), UE uruchamia nowe inicjatywy odnoszące się do już istniejącego problemu: rozbieżności w doskonałości naukowej oraz podaży innowacji w skali Europy. Czy faktycznie przyczynią się one do zmian? Będzie to zależało od zaangażowania politycznego, spójności różnorodnych instrumentów oraz ich powiązania z finansowaniem regionalnym. Są to kwestie mające zasadnicze znaczenie dla krajów osiągających słabsze wyniki w zakresie badań i innowacji lub tzw. krajów wideningowych[1] czyli takich, w których poziom doskonałości naukowej jest niższy od średniej w UE.

[1] https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/widening-participation-and-spreading-excellence_en

Pod koniec listopada 2021 r., ministrowie ds. badań naukowych poczynili pierwsze kroki w kierunku tworzenia nowej EPB. Polegały one na przyjęciu paktu na rzecz badań naukowych i innowacji[2], w którym określono wartości i zasady dotyczące badań naukowych i innowacji na poziomie UE, priorytetowe obszary wspólnych działań oraz cele w zakresie inwestycji i reform. Ministrowie zaproponowali również dwadzieścia działań w ramach EPB na lata 2022-2024, obejmujących uczestnictwo państw członkowskich na zasadzie dobrowolności.

The Guild of European Research-Intensive Universities (The Guild) – sieć uniwersytetów intensywnie zajmujących się badaniami z siedzibą w Brukseli, której współzałożycielem jest Uniwersytet Jagielloński, postrzega EPB przede wszystkim jako możliwość poprawy warunków dla doskonałości w zakresie badań naukowych. Przedsięwzięcie to ma również na celu zainspirowanie społeczności naukowej do zaangażowania się oraz dostrzeżenie konkretnych korzyści płynących z EPB. Jedynie wspieranie największych talentów pozwoli wzmocnić wiodącą pozycję Europy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Jednocześnie, nasze zaangażowanie na rzecz doskonałości musi mieć charakter inkluzyjny: doskonałość należy wspierać w każdym miejscu, w którym się pojawia.

Nowa Europejska Przestrzeń Badawcza w istocie stanowi doskonałe narzędzie do wspierania wysiłków zmierzających do wykorzystania pełnego potencjału talentów badawczych w całej Europie. Jeden z czterech celów strategicznych dotyczy w szczególności potrzeby zwiększenia osiągnięć krajów posiadających słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Należy tego dokonać poprzez zaangażowanie unijnych oraz krajowych środków finansowych na inwestycje w badania naukowe i innowacje, wspieranie współpracy z bardziej zaawansowanymi partnerami oraz zachęcanie do bardziej zrównoważonego obiegu zasobów intelektualnych w ramach EPB.

[2] https://ec.europa.eu/info/news/commission-adopts-proposal-pact-research-and-innovation-europe-2021-jul-16_en

Komisja Europejska jest aktualnie zaangażowana w prace nad kilkoma inicjatywami zmierzającymi do poprawy dostępu do doskonałości w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Dla przykładu, inicjatywa ERA4You ma na celu wymianę wiedzy i doświadczeń w zakresie mobilności pomiędzy przemysłem a środowiskiem akademickim oraz zaangażowanie sektora prywatnego w szkolenia i rozwój umiejętności naukowców. W tym miejscu powstaje jednak istotne pytanie, czy mobilność międzysektorowa stanowi właściwą odpowiedź na drenaż mózgów kadry akademickiej z krajów wideningowych. Już teraz uniwersytety tracą kadrę naukową na rzecz przemysłu. Mobilność międzysektorowa powinna zatem działać w obie strony.

Komisja pilotuje również Europejską Inicjatywę na rzecz Doskonałości (European Excellence Initiative) mającą na celu zapewnienie wsparcia dla dalszego przekształcania się uniwersytetów i konsolidacji partnerstw Uniwersytetów Europejskich. Do tej pory w inicjatywie Uniwersytetów Europejskich uczestniczy 27% uniwersytetów z krajów wideningowych. Zbliżająca się ocena wymiaru badawczo-rozwojowego inicjatywy powinna dostarczyć informacji na temat wkładu partnerstw w realizację programu poszerzania wiedzy. Czy może to być najważniejsze ze wszystkich narzędzi służących poszerzaniu uczestnictwa, skoro tak ściśle łączy uniwersytety w krajach UE-13 z administratorami, naukowcami i studentami z krajów UE-15? Kolejną inicjatywą jest koncepcja ERA Hub, zakładająca łączenie różnych ekosystemów innowacji w całej Europie oraz zapewnianiająca łatwiejszy przepływ talentów i inwestycji.

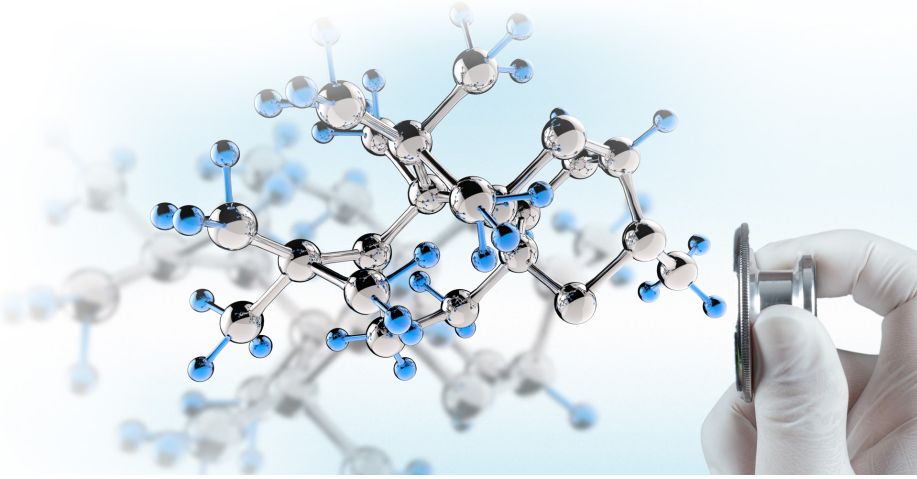

Inne cele przyświecające EPB mogą mieć również konsekwencje dla krajów wideningowych. Zmiany w systemie oceny badań lub wymogi dotyczące otwartego dostępu i zarządzania danymi mogą przynieść dodatkowe wyzwania w zakresie ich pełnego wkładu w EPB i uczestnictwa w programie Horyzont Europa.

W opublikowanym niedawno oświadczeniu, The Guild zawarła ostrzeżenie, że wymagania w zakresie otwartej nauki mogą doprowadzić do sytuacji, w której kraje słabiej rozwinięte będą musiały równocześnie zwiększać poziom swojej doskonałości zarówno w zakresie publikacji, jak i zapewnienia do nich otwartego dostępu. W celu uniknięcia pogłębiania się luki w zakresie badań i innowacji w tych krajach, instytucje nieposiadające odpowiednich zasobów infrastrukturalnych, ludzkich oraz finansowych powinny otrzymać wsparcie dostosowane do ich potrzeb, zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim.

Partnerstwa Europejskie i Misje w ramach programu Horyzont Europa odegrają ważną rolę w zakresie wykorzystania krajowych i unijnych inwestycji mających na celu osiągnięcie ekologicznej i cyfrowej transformacji. Możliwość wykorzystania przez państwa członkowskie funduszy regionalnych jako własnego wkładu finansowego we współfinansowane i zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie to pozytywny sygnał świadczący o synergii między mechanizmami finansowania UE. Należy zauważyć, że nie wiadomo jeszcze, w jaki sposób nowe rozwiązania zostaną wdrożone w praktyce. Z uwagi na fakt, że program Horyzont Europa jest głównym instrumentem UE służącym do wdrażania Nowej Europejskiej Przestrzeni Badawczej, istotne jest, aby przyjrzeć się bliżej nowym środkom wprowadzonym w Programie Pracy w zakresie Widening. Należy je postrzegać jako tymczasowe mechanizmy zmierzające do podniesienia poziomu doskonałości badawczej i zwiększenie udziału krajów osiągających słabsze wyniki we wszystkich częściach Programu Ramowego. W porównaniu z 7PR, w ramach programu Horyzont 2020 ich udział wzrósł z 4,4% do 5,6%.

Dla przykładu, celem Ośrodków Doskonałości (Excellence Hubs) jest wzmocnienie regionalnej doskonałości w zakresie innowacji poprzez utworzenie miejscowych sieci ekosystemów innowacji w co najmniej dwóch państwach wideningowych, tak aby opracować wspólne strategie w zakresie badań naukowych i innowacji dostosowane do krajowych, regionalnych lub europejskich priorytetów politycznych. Pilotażowe działanie dla sieci uniwersytetów i partnerów w ramach lokalnego ekosystemu zostanie przeprowadzone w celu wzmocnienia zdolności uniwersytetów do aplikowania o środki dla Uniwersytetów Europejskich w ramach programu Erasmus+, natomiast instrument „Hop On Facility" tworzy dla państw wideningowych możliwość dołączenia do trwającego projektu współpracy w ramach filaru 2 programu Horyzont Europa. W tym obszarze, interesującym będzie sprawdzenie czy wprowadzenie finansowania ryczałtowego zniechęci konsorcja do dodawania nowych partnerów, mając na uwadze konieczność ukończenia pakietów prac zgodnie z umową o dofinansowanie.

Ostatecznie, to inwestycje krajowe i reformy systemów krajowych będą miały kluczowe znaczenie dla powodzenia EPB. Powinniśmy zatem uczyć się i korzystać z dobrych praktyk przyciągania czołowych naukowców do krajów wideningowych, takich jak przyznawania znaku jakości Seal of Excellence lub realizacja inicjatyw bilateralnych, czego przykładem jest Centrum Doskonałości Naukowej Dioscuri w Polsce. W latach ubiegłych, kraje osiągające słabsze wyniki w zakresie badań i innowacji z powodzeniem korzystały z funduszy regionalnych w celu wspierania ich infrastruktury badawczej i zasobów ludzkich, młodych naukowców i mobilności międzynarodowej, finansowanych głównie w ramach EFRR. W okresie programowania 2021-2027 taki rodzaj wsparcia na badania z EFRR nie będzie już jednak dostępny, ponieważ zakres EFRR zawężono do „działań na rzecz badań stosowanych i innowacji, w tym badań przemysłowych, eksperymentalnych prac rozwojowych i studiów wykonalności". Jeśli wsparcie dla działań badawczych pozostanie ograniczone, spowoduje to powstanie luki w finansowaniu, której nie będzie można wypełnić wyłącznie w ramach programu Horyzont Europa. Synergia będzie zatem kluczem do funkcjonowania EPB na terenie krajów wideningowych.

Partnerstwa europejskie – otwarte drzwi do europejskiego świata badań i innowacji

Ewa KOCIŃSKA-LANGE
Dyrektor Biura NCBR w Brukseli
– Business & Science Poland

Dyrektor Biura NCBR w Brukseli, działającego w partnerstwie z Business & Science Poland, którego zadaniem jest reprezentowanie interesów polskiego środowiska B+R+I w Brukseli. Posiada szeroką wiedzę z zakresu polityki badań i innowacji UE. Od 2003 r. była zaangażowana w realizację projektów z programów ramowych, w tym z Horyzontu 2020. Pracowała jako ekspert Komisji Europejskiej oceniający wnioski i projekty w programach ramowych oraz jako doradca w programie TAIEX. Aktualnie ekspert w Strategicznym Komitecie Programowym Horyzontu Europa i Komitecie ds. poszerzania uczestnictwa i ERA powołanych przez Komisję Europejską. Do 2019 r. była członkiem zarządu i zastępcą dyrektora Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego. Odpowiadała za opracowanie i wdrażanie strategii rozwoju Parku, wsparcie innowacji i przedsiębiorczości, projekty europejskie i współpracę z partnerami. Pomysłodawczyni Laboratorium Wyobraźni w PPNT – pierwszego centrum nauki dla dzieci i młodzieży w Wielkopolsce.

Horyzont Europa to zdecydowanie najlepszy program tak szeroko otwierający drzwi do europejskiego świata badań i innowacji. W kolejnych siedmiu latach, do 2027 roku, do dyspozycji naukowców, przedsiębiorców i przedstawicieli innych sektorów będzie aż 95,5 mld euro. To największy z dotychczasowych programów ramowych badań i innowacji UE.

Jego podstawową zaletą jest realizacja projektów w konsorcjach międzynarodowych – to niewątpliwie szansa na nawiązanie stałej współpracy z partnerami z zagranicy i zyskanie przewagi konkurencyjnej dzięki zaangażowaniu w najbardziej innowacyjne inicjatywy w Europie. Jak zatem dołączyć do najlepszych i otworzyć drzwi do rozwoju kariery naukowej, firmy czy też po prostu swojego pomysłu? Ścieżki są dwie – albo podstawowa, polegająca na znalezieniu odpowiedniego konkursu i partnerów z kilku krajów, z którymi można będzie zrealizować projekt, albo nieco bardziej zaawansowana, która daje nie tylko szansę na udział w projektach, ale również wpływ na tematykę ogłaszanych konkursów. O tym, jak szukać partnerów do tradycyjnych projektów i jak pisać wnioski, można się dowiedzieć w czasie licznych szkoleń organizowanych zarówno przez Komisję Europejską, jak i sieć punktów kontaktowych w Polsce i zachęcam do skorzystania z tej oferty[1]. Równocześnie namawiam do przyjrzenia się możliwościom oferowanym przez partnerstwa europejskie – to one są właśnie tymi innymi drzwiami do Horyzontu Europa. Z pozoru mogą wydawać się trudniejsze, ale najtrudniej podjąć decyzję, potem ta ścieżka oferuje dużo szerokich możliwości, wykraczających nierzadko poza udział w projektach międzynarodowych.

Partnerstwa europejskie to innymi słowy partnerstwa publiczno-prywatne lub publiczno-publiczne. Powoływane są wtedy, kiedy w danym obszarze finasowanie tylko z jednego źródła nie jest wystarczające, aby sprostać konkretnemu wyzwaniu. Partnerstwa są bowiem finansowane nie tylko przez Komisję Europejską, ale także przez państwa członkowskie i sektor prywatny. Sama idea nie jest nowa, bo podobne inicjatywy są realizowane od lat, ale początek Horyzontu Europa przynosi nowe otwarcie i swego rodzaju uporządkowanie krajobrazu partnerstw. W przygotowaniu jest 49 tego typu inicjatyw, które będą realizowane w czterech głównych obszarach: zdrowiu; technologiach cyfrowych, przemyśle i przestrzeni kosmicznej; klimacie, energii i transporcie oraz w żywności, biogospodarce, rolnictwie, zasobach naturalnych, rolnictwie i środowisku, a także w ramach działań przekrojowych dotyczących wsparcia innowacyjnych MŚP czy też europejskiej chmury otwartej nauki.

[1] https://www.kpk.gov.pl/jak-uczestniczyc-w-he/nasze-szkolenia

Partnerstwa europejskie występują w trzech różnych formułach. Pierwsza z nich to tzw. partnerstwa współprogramowane. Jak sama nazwa wskazuje ich celem jest wspólna praca nad programem finansowania badań i innowacji, a konkretniej zaproponowanie przez stowarzyszenie grupujące firmy i jednostki badawcze z danej branży tematów konkursów, które Komisja Europejska może wpisać do tzw. programów pracy w Horyzoncie Europa. Te programy pracy to kluczowe dokumenty ustalające zakres merytoryczny i budżety projektów możliwych później do finansowania.
Aby być w centrum tych inicjatyw wystarczy dołączyć do stowarzyszeń, które stoją za partnerstwami współprogramowanymi. Członkostwo wiąże się oczywiście z opłacaniem składek, ale dzięki niemalże automatycznemu nawiązaniu współpracy z najlepszymi partnerami w danej dziedzinie szanse na uzyskanie dofinansowania projektów znakomicie rosną – a już jeden projekt zwróci koszty składki z nawiązką i da przewagę, czyli dostęp do najnowszych rozwiązań na rynku.
Takie partnerstwa są planowane m.in. w takich obszarach jak sztuczna inteligencja, dane i robotyka, fotonika, przemysł produkcyjny, zeroemisyjny transport drogowy czy baterie.

Drugi typ partnerstw to partnerstwa współfinansowane.
Ich podstawowa cecha to łączenie wkładów finansowych Komisji Europejskiej i państw członkowskich. Partnerami Komisji są w tym wypadku zazwyczaj krajowe agencje, finansujące badania i innowacje i to one finansują koszty prac B+R+I podmiotów z danego kraju, będących w składzie międzynarodowego konsorcjum.

W przypadku Polski oznacza to finansowanie przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju lub Narodowe Centrum Nauki w zależności od charakteru badań planowanych w konkretnym partnerstwie. Taka możliwość będzie w przypadku wyzwań związanych m.in. z czystą energią, rozwojem miast i szeregiem inicjatyw związanych ze zdrowiem oraz żywnością, bioróżnorodnością i środowiskiem.

Trzeci rodzaj partnerstw to najbardziej zaawansowana forma współpracy między Komisją Europejską, sektorem prywatnym i państwami członkowskimi. Te partnerstwa powstają w absolutnie kluczowych dla UE obszarach i są tzw. wspólnymi przedsięwzięciami z własnymi sekretariatami, agendami badawczo-innowacyjnymi i konkursami organizowanymi niezależnie od programów pracy Horyzontu Europa. W planach jest uruchomienie takich inicjatyw, m.in. w dziedzinie wodoru, lotnictwa, kolejnictwa, innowacyjnych leków, kluczowych technologiach cyfrowych, biogospodarki czy metrologii.

Warto zapoznać się z listą[2] wszystkich planowanych partnerstw i włączyć się w działania tych, które działają w obszarach zbieżnych ze strategią rozwoju firmy, uczelni, instytutu. Partnerstwa są otwarte na nowych członków, a Komisji Europejskiej bardzo zależy na poszerzaniu udziału partnerów z krajów z mniejszymi sukcesami w tym zakresie. Szczególnie warto pamiętać, że dzięki udziałowi w partnerstwach można otworzyć drzwi do około 25 mld euro, przeznaczonych właśnie na nie w ramach całego budżetu Horyzontu Europa.

Wsparcia w zrozumieniu zasad funkcjonowania partnerstw i w nawiązaniu kontaktów z właściwymi partnerami udziela zarówno Krajowy Punkt Kontaktowy[3] mający siedzibę w NCBR oraz Biuro NCBR w Brukseli[4] działające w partnerstwie z Business & Science Poland. Wykorzystanie tej szansy leży w interesie całego środowiska naukowo-innowacyjnego Polski!

[2] https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/european-partnerships-horizon-europe_en
[3] https://www.kpk.gov.pl/
[4] https://www.gov.pl/web/ncbr/biuro-ncbr-w-brukseli

MAŁOPOLSKA PODBIJA BRUKSELĘ

MAŁOPOLSKA

Skłodowska-Curie na Horyzoncie

Elżbieta SZTORC-SZCZĄBER, Aleksandra GRYC, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Skłodowska-Curie na Horyzoncie

Elżbieta SZTORC-SZCZĄBER
Aleksandra GRYC
Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki,
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Dr Elżbieta Sztorc-Szcząber – absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz National Graduate Institute for Policy Studies w Tokio; doktor nauk społecznych. Interesuje się designem, psychologią i rozwojem społeczno-gospodarczym Japonii. W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego kieruje Zespołem, który odpowiada m.in. za przygotowanie wniosku o dofinansowanie Małopolskiej Nocy Naukowców, jej organizację, współpracę z instytucjami partnerskimi oraz całościową koordynację przedsięwzięcia.

Aleksandra Gryc – ukończyła studia na kierunku Biotechnologia Stosowana na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie. Interesuje się nauką, ekologią, środowiskiem oraz promocją i marketingiem. Swoje zainteresowania z powodzeniem łączy w pracy, gdzie jako Referent w Departamencie Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki w Zespole ds. Współpracy Gospodarczej zajmuje się m.in. promocją Małopolskiej Nocy Naukowców.

Ani usprawnienia w życiu codziennym, ani ułatwienia komunikacyjne nie byłyby możliwe, gdyby nie odkrycia naukowe. Lecz to jak zadbać o naszą przyszłość i ile zależy od młodych ludzi, najlepiej widać na przykładzie Małopolski. Jest to jeden z najszybciej rozwijających się regionów w Polsce posiadający doskonałą bazę akademicką i ogromny potencjał naukowy. Czy mileniallsi, którzy spędzają godziny w wirtualnej rzeczywistości łapiąc pokemony, są żądni wiedzy i nauki?
Czy wśród nich jest młoda Maria Skłodowska-Curie lub Albert Einstein?

W Małopolsce wierzymy, że tak! Dlatego też sięgamy po możliwości, jakie dają Programy Ramowe Unii Europejskiej.

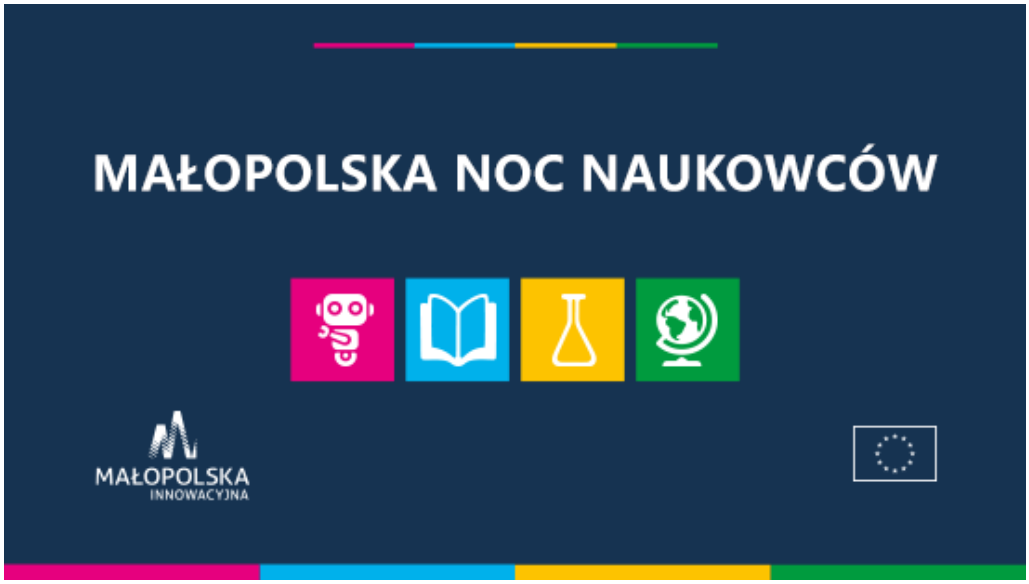

W Małopolsce ważna jest nauka

To jak ważna jest edukacja i nauka przyszłych pokoleń, najlepiej wiedzą mieszkańcy Małopolski, gdzie od 2007 roku odbywa się wielkie święto nauki. Małopolska Noc Naukowców (MNN) to wydarzenie organizowane przez Województwo Małopolskie we współpracy z blisko 30 instytucjami partnerskimi, dedykowane dla dzieci, młodzieży oraz wszystkich sympatyków nauki, wiedzy i samorozwoju. W przeciągu ostatnich 14 lat w wydarzeniu łącznie wzięło udział blisko 660 tys. osób. Każdego roku bogaty, atrakcyjny i różnorodny program, tworzony jest przez członków kół naukowych, studentów, naukowców, uczonych, profesorów akademickich i pracowników instytucji partnerskich. Skonstruowany jest tak, by podbił serca i umysły uczestników.

W 2021 r. odbywała się jubileuszowa, 15. edycja tego przedsięwzięcia. Podczas Małopolskiej Nocy Naukowców uczestnicy próbują swoich sił nie tylko na warsztatach z budowania robotów czy elektromechaniki, ale również mogą np. wczuć się w rolę maszynisty i poprowadzić tramwaj w profesjonalnym symulatorze.

Wielbiciele chemicznych doświadczeń zapraszani są na eksperymenty do laboratoriów, w których na co dzień przebywają tylko osoby do tego uprawnione. Noc Naukowców odbywa się na wielu małopolskich uczelniach. W uniwersyteckich gmachach za każdym razem czekają na uczestników nowe emocje. Uczelnie techniczne zapraszają widzów m.in. do laboratoriów, gdzie prezentują rok do roku interesujące spektakle z udziałem prądu, np. pokazy wyładowań piorunowych czy lewitacje magnetyczne. Jednostki związane z przyrodą, podczas święta nauki zapoznają dzieci i młodzież m.in. z różnorodnością świata roślin i zwierząt. Co ważne, Małopolska Noc Naukowców to wydarzenie nie tylko dla umysłów ścisłych. Każdego roku instytucje partnerskie przygotowują np. warsztaty z m.in. fotografii czy rysunku. Ideą przedsięwzięcia jest pokazanie zawodu naukowca młodym ludziom „od kuchni" i zachęcenie ich do wyboru kariery naukowej. Każde miejsce, w którym odbywa się MNN jest wypełnione po brzegi, a widzowie znakomicie się bawią. Oprócz naukowych pokazów i eksperymentów, Partnerzy MNN przygotowują w swoim programie gry zabawy i konkursy, które dodatkowo wzmacniają atrakcyjność wydarzenia.

Doświadczenie w organizowaniu przedsięwzięcia pozwala stwierdzić, że Małopolska Noc Naukowców to wydarzenie, które wychodzi poza ramy województwa. Jest już popularne nie tylko w Małopolsce, ale i poza jej granicami. W 2020 roku z powodu pandemii wszystkie eksperymenty i pokazy zostały zaprezentowane widzom w formule online, dzięki czemu mieszkańcy innych województw w kraju, a nawet i Polacy mieszkający za granicą mogli wziąć udział w spotkaniach naukowych.

Wsparcie finansowe badań i innowacji

Małopolska to region, który z sukcesem wykorzystuje Fundusze Europejskie inwestując w rozwój. Ogromna liczba atrakcji turystycznych, setki kilometrów ścieżek rowerowych oraz coroczne pokazy osiągnięć naukowych to namacalne dowody ich wykorzystania. To tutaj mieszkają ludzie ciekawi świata, otwarci na wiedzę i poznawanie wszystkiego co nowe. Dlatego też, już od samego początku realizacji Małopolskiej Nocy Naukowców, Województwo ubiega się z sukcesem o jej dofinansowania w ramach Programów Ramowych Unii Europejskiej (UE).

Programy Ramowe są od lat największymi instrumentami finansowania badań naukowych oraz innowacji i z każdym okresem programowania dają coraz szersze możliwości rozwijania różnych dziedzin nauki. W 2006 roku po raz pierwszy pojawił się tam element wspierający inicjatywy promujące zawód i pracę naukowca. Mimo, że jest to działanie o charakterze promocyjnym, kolejne lata pokazały, jak bardzo jest potrzebne i jak ogromne wzbudza zainteresowanie.

Małopolska Noc Naukowców jest przedsięwzięciem realizowanym w partnerstwie i jest to jedna z najbardziej charakterystycznych cech wyróżniających projekty w ramach Programów Ramowych. Znaczna ich część wdrażana jest we współpracy jednostek, zazwyczaj międzynarodowych. W przypadku Nocy Naukowców, realizowane projekty obejmują swoim zasięgiem kraj lub region i są to partnerstwa krajowe.

Partnerstwo w projektach Programów Ramowych to ich ogromny plus, zachęca bowiem do pracy dającej efekty znacznie przekraczające możliwości pojedynczej instytucji. Tak właśnie jest z MNN – bez instytucji z którymi współpracujemy, organizacja tak ogromnego i ciekawego wydarzenia nie byłaby możliwa.
Proces aplikacji, kontaktu z Komisją Europejską i rozliczenia projektu od lat odbywa się online, co jest ogromnym ułatwieniem. Procedury są jasne, a zasady rozliczania bazują na tych, jakie obowiązują w instytucji wdrażającej projekt. To również pozytywnie wpływa na formalną stronę realizacji takich działań. Jedyną „przeszkodą" jest duża, międzynarodowa konkurencja. Trzeba bowiem liczyć się z tym, że w konkursach swoje projekty zgłaszać mogą podmioty ze wszystkich krajów UE, a często również spoza państw członkowskich. Dlatego szansę na wsparcie mają tylko pomysły najlepiej przygotowane. Mimo to warto jednak powalczyć, bo realizacja projektu w ramach Programu Ramowego jest nie tylko ciekawa i daje dużo satysfakcji, ale również niesie konkretne możliwości finansowania ważnych działań. I tak na realizację projektów Nocy Naukowców Województwo Małopolskie we współpracy z instytucjami partnerskimi pozyskało z Programów Ramowych UE w latach 2007-2021 ponad 1 250 tys. Euro (tj. ok. 5,6 mln zł). Zaznaczyć należy równocześnie, że część działań finansowana jest również z Budżetu Województwa Małopolskiego.

Już teraz wiemy, że wsparcie dla kolejnych edycji Nocy Naukowców będzie możliwe w ramach Programu Ramowego Horyzont Europa. Oczywiście małopolska inicjatywa będzie się również o nie ubiegała. Projekt jest bowiem impulsem, który daje szansę na rozbudzenie w młodych Małopolanach zainteresowań naukowych oraz stanowi nieocenioną pomoc w wyborze kariery naukowej.

Questio Iuris

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/695

z dnia 28 kwietnia 2021 r.

ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa" oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013
(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3, art. 182 ust. 1, art. 183 oraz art. 188 akapit drugi,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej, po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (1),
uwzględniając opinię Komitetu Regionów (2),
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą (3),
a także mając na uwadze, co następuje:
(1)
Celem, do jakiego dąży Unia, jest wzmocnienie swojej bazy naukowej i technologicznej poprzez wzmocnienie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), w której zapewniony zostanie swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, oraz poprzez sprzyjanie zwiększaniu jej konkurencyjności, w tym w unijnym przemyśle, przy jednoczesnym promowaniu wszelkiej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w celu realizacji strategicznych priorytetów i zobowiązań Unii, której nadrzędnym celem jest wspieranie pokoju, wartości Unii i dobrobytu jej narodów.

(2)
Aby zapewnić oddziaływanie na płaszczyźnie naukowej, technologicznej, gospodarczej, środowiskowej i społecznej w dążeniu do realizacji tego ogólnego celu oraz aby zmaksymalizować wartość dodaną swoich inwestycji w badania naukowe i innowacje, Unia powinna inwestować w badania naukowe i innowacje za pośrednictwem programu „Horyzont Europa" – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2021-2027) (zwanego dalej „Programem").
(…)
(3)
Program należy ustanowić na okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021-2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093(4), bez uszczerbku dla terminów określonych w rozporządzeniu Rady (UE) 2020/2094(5).
(4)
Program powinien przyczynić się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, a tym samym do osiągnięcia celu dotyczącego ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3% produktu krajowego brutto (PKB) Unii. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało od państw członkowskich i sektora prywatnego uzupełnienia Programu własnymi wzmocnionymi działaniami inwestycyjnymi w badania naukowe, rozwój i innowacje.
(5)
W celu osiągnięcia celów Programu, przy poszanowaniu zasady doskonałości, Program powinien dążyć do wzmocnienia, między innymi, powiązań opartych na współpracy w Europie, a tym samym przyczynić się do zmniejszenia przepaści w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
(….)
(7)
Zasady „otwartej nauki", „otwartych innowacji" i „otwartości na świat" powinny zapewnić doskonałość i oddziaływanie unijnych inwestycji w badania naukowe i innowacje, a jednocześnie chronić interesy Unii.
(…)
(9)
Beneficjentów Programu, w szczególności MŚP, należy zachęcać do korzystania z odpowiednich istniejących unijnych instrumentów, takich jak europejski Punkt Informacyjny IP, który wspiera MŚP i innych uczestników Programu zarówno w ochronie, jak i w dochodzeniu ich praw własności intelektualnej (IP).

(…)
(12)
Program powinien wykorzystywać komplementarność z istniejącymi odpowiednimi europejskimi planami działania i strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji, a także – w stosownych przypadkach – z ważnymi projektami stanowiącymi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), pod warunkiem że odnośne potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji zostaną określone w planowaniu strategicznym Programu.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I
PRZEPISY OGÓLNE
Artykuł 1
Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa"(zwany dalej „Programem") na okres obowiązywania WRF na lata 2021-2027, określa zasady uczestnictwa i upowszechniania dotyczące działań pośrednich w ramach Programu, a także wyznacza ramy regulujące unijne wsparcie na rzecz działalności w zakresie badań naukowych i innowacji w tym samym okresie. Niniejsze rozporządzenie określa cele Programu, budżet na lata 2021-2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.
2. Program jest realizowany poprzez:
a) program szczegółowy ustanowiony decyzją (UE) 2021/764;
b) wkład finansowy na rzecz Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii ustanowionego rozporządzeniem w sprawie EIT;
c) program szczegółowy w zakresie badań w dziedzinie obronności ustanowiony rozporządzeniem (UE) 2021/697.
(…)

Artykuł 3
Cele Programu

1. Celem ogólnym Programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i przyczynić się do realizacji

strategii politycznych i celów Unii, sprostać globalnym wyzwaniom, w tym osiągać cele zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wzmocnić EPB. Celem Programu jest zatem maksymalne zwiększenie unijnej wartości dodanej przez skoncentrowanie się na celach i działalności, których skuteczna realizacja przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz poprzez współpracę.

(…)

Artykuł 12

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację Programu w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 86 123 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i na EIT oraz 7 953 000 000 EUR w cenach bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. c).

BLIŻEJ BRUKSELI: E-magazyn Przedstawicielstwa Małopolski w Brukseli

REDAKTOR NACZELNY: Renata Jasiołek

KONTAKT Z REDAKCJĄ:
Przedstawicielstwo Województwa Małopolskiego w Brukseli
Residence Palace – IPC, rue de la Loi 155, 1040 Bruksela, Belgia
bruxelles@umwm.malopolska.pl

OPRACOWANIE GRAFICZNE: Firma Reklamowa GRAF MEDIA

www.malopolska.pl/publikacje/blizej-brukseli